

provincie **HOLLAND**
ZUID

Werkplan Bos- en bomen 2021- 2022

Mei 2021

Provincie Zuid-Holland

Foto impressie bos en bomen in Zuid-Holland

Werkplan Bos- en bomenbeleid 2021- 2022

Inleiding

Bos en bomen staan in de publieke belangstelling. Met PS is afgesproken om te werken aan een Bos- en bomenbeleid. Ook het Rijk heeft, in overleg met de provincies, een Nationale bossenstrategie opgesteld. Ambitie is om landelijk 37.000 ha extra bos te realiseren (dat is 10 % extra ten opzichte van het huidige bosareaal). Het advies van het College van Rijkadviseurs is om daarbij zeker ook te investeren in bos en bomen in de westelijke randstad. De Landelijke bossenstrategie is een start om samen aan de slag te gaan. De gezamenlijke ambitie is er, maar er moet nog veel uitgewerkt worden.

Eind vorig jaar is het groeimodel Bos- en bomenbeleid voor de provincie Zuid-Holland door GS vastgesteld en besproken in de commissievergadering KNM. Ondanks de grote druk op de ruimte hebben we afgesproken om te kijken waar kansen liggen binnen Zuid-Holland. Bos en bomen dragen immers veel bij aan verschillende provinciale opgaven.

Werken aan drie pijlers

Het groeimodel is opgezet aan de hand van drie pijlers:

- Pijler 1. Bescherming bestaand bos
- Pijler 2. Uitbreiding bos en bomen
- Pijler 3. Vitaliteit bestaande bossen en bomen

In dit werkplan wordt per pijler beschreven wat we in de periode 2021 -2022 willen doen en bereiken.

Foto's Sfeerbeelden bos en bomen in Zuid-Holland: spelen en paardrijden in het Develbos, en een bomenlaantje bij Rhoon

Pijler 1 Bescherming bestaand bos

Voorstellen voor aanpassingen aan de omgevingsverordening (onderdeel Houtopstanden worden meegenomen bij de herziening van het Omgevingsbeleid 2021. De belangrijkste voorstellen zijn:

- Bij het indienen van een kapmelding moet, als de herplant op een andere locatie plaats gaat vinden, een compensatieplan ingediend worden.
- Op dit moment mag men bos dat buiten NNN ligt kappen en als compensatie bomen planten binnen het NNN. Dit willen we niet meer toestaan omdat hierdoor per saldo oppervlakte natuur verloren gaat. Compensatie binnen de recreatiegebieden willen we nog wel toestaan. Echter, het besluit dat nu ter inzage ligt is om ontheffing voor herplant op andere grond alleen te verlenen als de oppervlakte van de nieuw aan te planten houtopstand in het recreatiegebied twee keer zoveel is als de tenietgegangene houtopstand buiten het recreatiegebied.

- Extra regels voor Groen erfgoed (houtopstanden van voor 1850) A-locaties bossen en bosreservaten als deze gekapt worden en compensatie op een andere locatie wordt voorgesteld.

We onderzoeken daarnaast of we bescherming van de landschapselementen (Groen erfgoed) beter kunnen organiseren via de beleidsrichtlijn voor ruimtelijke kwaliteit (art. 6.9 Ruimtelijke Kwaliteit). Dit kon nog niet meegenomen worden bij de herziening in 2021 en dit volgt bij de herziening in 2022.

Pijler 2. Uitbreiding bos en bomen

De aanpak op hoofdlijnen

In het groeiemodel is afgesproken om uitbreiding van bos en bomen te koppelen aan provinciale opgaven en daarnaast als ambitie mee te nemen bij lopende en nieuw op te starten gebiedsprocessen en programma's. We hebben vanuit het Bos- en bomenbeleid 250.000 euro procesgeld om dit van de grond te krijgen en een aantal acties uit te zetten om deze opgaven te ondersteunen en kansen samen te brengen. Figuur 1 laat zien hoe we in de periode 2021 -2022 aan de slag willen gaan.

Figuur 1. Acties Bos- en bomenbeleid om kansen in beeld te krijgen en "de rijdende trein" van opgaven en programma's te voeden en ondersteunen

We zetten daarbij in op:

- Bosuitbreiding (met focus op uitbreiding in directe omgeving van dorpen en steden of in aansluiting op bestaande bossen).
- Solitaire bomen en houtwallen in het landelijk gebied
- Bomen in en rondom de stad

Voor bomen in de stad willen we het initiatief zoveel mogelijk bij de gemeente laten, maar we willen als provincie wel inspireren en verschillende initiatieven aan elkaar verbinden.

Resultaat 1: Concreet maken van de ambitie

In de commissievergadering is gevraagd of we een substantieel areaal bos kunnen toevoegen (gesproken is over 1000 ha). Met de benoemde acties willen we gaan inventariseren wat haalbaar is en willen we bestaande initiatieven verder helpen. De acties uit figuur 1 moeten elkaar gaan versterken.

Een **inspiratiekaart** per landschapstype zorgt voor een landschappelijke verbeelding van onze ambities. De gebieden op deze kaart zijn dan ook al op hoofdlijnen beoordeeld aan de hand van het provinciaal Omgevingsbeleid, met alle bijbehorende voorbehouden, om te voorkomen dat initiatiefnemers er later achter komen dat een ontwikkeling toch niet past binnen het provinciaal Omgevingsbeleid.

Het idee van een bosmakelaar is dat deze actief de vraag, initiatiefnemers die bomen willen planten in Zuid-Holland, kan verbinden met geschikte locaties. Concrete locaties, die binnen komen bij de **bosmakelaar**, kunnen ook een plek krijgen op de inspiratiekaart. Zowel particulieren, gemeentes en terreinbeheerders kunnen terecht bij de bosmakelaar. De bosmakelaar zoomt (samen met de initiatiefnemer) in op een concrete locatie. Er wordt een locatiepaspoort opgesteld met een globale kostenraming, een beknopte stakeholderanalyse en de bijdrage van de bomen aan provinciale opgaven. De bosmakelaar hoeft zeker niet bij nul te beginnen. In het groeimodel Bos- en bomenbeleid zijn al verschillende kansen benoemd, er zijn diverse contacten gelegd en de bosmakelaar krijgt input uit gebiedsprocessen en programma's (zie tabel 1). Ook geschikte **provinciale gronden** geven we mee als optie en we kijken hierbij naar functiecombinatie zoals woningbouw. Daarnaast willen we in sommige regio's een gebiedssessie organiseren om de inspiratiekaart en de bosmakelaar te ondersteunen. Dit is niet overal nodig omdat er al veel gebiedsprocessen en verkenningen zijn gedaan waar we bij kunnen aansluiten of gebruik kunnen maken van de resultaten (zie tabel 1). Daarnaast kan een bosmakelaar initiatiefnemers helpen met het in beeld brengen van subsidies en andere financiële mogelijkheden, die ook nog eens per regio kunnen verschillen en nog in ontwikkeling zijn (zie paragraaf financiering).

Toelichting foto's: Natte bossen in het veenweidegebied en de delta, duinbossen, landgoederenbossen en kleinschalige landschapselementen zijn belangrijk voor veel van onze iconsoorten en de biodiversiteit. Bomen zijn een bron van voedsel (o.a. nectar voor bijen) en bieden beschutting en nestgelegenheid voor veel dieren. Combinaties met o.a. recreatie, bodemdaling en waterberging zijn goed mogelijk.

Financiering voor de uitvoering

Op dit moment is er procesgeld beschikbaar (250.000 euro). Het ontbreken van realisatiebudget beperkt de slagkracht van de bosmakelaar. Met name financiering voor het beschikbaar krijgen van gronden waar bos kan komen en financiering voor het toekomstig beheer ontbreekt nog. Aan

de andere kant is de druk op de ruimte in Zuid-Holland zo groot dat het ook belangrijk is om goed in beeld te brengen waar wat mogelijk is.

De hoop is dat ook Rijksgeld beschikbaar gaat komen, gezien de landelijke en Europese ambities. Ook willen we kijken of er cofinanciering mogelijk is vanuit verschillende provinciale opgaven (o.a. Programma Natuur, Bodemdaling, Gezondheid) omdat bos en bomen bijdragen aan deze opgaven. Daarnaast willen we **cofinanciering vanuit de markt** koppelen aan overheidsfinanciering. Er zijn diverse partijen zoals Rabobank, Trees for all, ASR verzekeringsmaatschappij en diverse kleinere bedrijven die willen investeren in bos. Gewerkt wordt aan CO2 credits en daarop zal de vraag toenemen. Op dit moment is vooral geld voor aanplant van bomen. Het CEEF (Centrum Expertise Externe Financiering) van de provincie is gevraagd om te adviseren of we deze marktfinanciering ook beter kunnen benutten voor aankoop/afwaardering van de grond. De bosmakelaar zal dus moeten proberen dit soort bedrijven te verbinden aan concrete initiatiefnemers, maar de verwachting is dat deze financiering vanuit de markt niet dekkend zal zijn.

Resultaat 2: Aan de slag met wat al kan

Naast lange termijn ambities willen we initiatieven om direct bomen te planten ondersteunen. Plan Boom (Milieufederatie) gaat fungeren als provinciaal loket voor initiatieven kleiner dan 1 ha of locaties waar alleen bomen geplant hoeven te worden en de grond al beschikbaar is.

Plan boom

Initiatieven van burgers, gemeenten en bedrijfsleven om extra bomen te planten worden ondersteund. Er wordt samengewerkt met o.a. samen met De Groene Motor, het Rotterdams Milieucentrum, Duurzaam Den Haag en Trees for All en er is financiering vanuit de Nationale PostcodeLoterij. Provinciale investering zorgt voor multiplier effect en borgt dat de milieufederatie deze loketfunctie ook echt goed op zich kan nemen.

100 bomen van 100 jaar (PARK)

De PARK (Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit) wil graag op markante plekken in het landschap 100 bomen planten die 100 jaar oud mogen worden. Dit project willen we praktisch ondersteunen vanuit Plan Boom. Doel van het 100 bomen project is in gesprek te gaan over de landschappelijke waardering van de individuele boom en het belang van oude bomen in het landschap.

Tabel 1. Provinciale opgaven en programma's: kansen en acties voor bos en bomen

Bodemdaling en/of Stikstof (en Programma Natuur/ Natura 2000)
<ul style="list-style-type: none">• Welke locaties waar boeren willen stoppen en peilverhoging of stikstofreductie noodzakelijk is, lenen zich voor bosontwikkeling en kunnen we meegeven aan de bosmakelaar? De gemeente Nieuwkoop en Krimpenerwaard willen samen optrekken. Zorgvuldige afweging van locaties i.v.m. weidevogels is noodzakelijk.• Bos (als bufferzone) kan een bijdrage leveren aan stikstofgevoelige N2000 doelen. Voor het Programma Natuur zijn al concrete locaties in de landgoederenzone en de bollenstreek aangedragen in combinatie met het Nationaal Park Hollandse duinen. De mogelijkheden op Zuid-Hollandse eilanden zijn nog niet in beeld.
Verstedelijkingsopgave

<ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken (via de inspiratiekaart en de bosmakelaar) welke mogelijkheden er zijn voor (extra) bos en bomen op woningbouwlocaties groter dan 3 ha en gelegen buiten Bestaand Stads- en Dorpsgebied die in het provinciaal Omgevingsbeleid zijn opgenomen. Belangrijk daarbij is dat de bossen ook toegankelijk worden voor recreanten er dus ook ruimte is voor wandelroutes speelweides en dergelijke voorzieningen. • In de omgevingsvisie staat al: <i>“We onderschrijven daarnaast de doelstelling uit het Klimaatakkoord om bij de realisatie van nieuwe wijken direct ook bos en extra bomen te realiseren.”</i>
Verduurzaming Landbouw
Binnen de regionale samenwerkingsagenda's verduurzaming landbouw en nieuwe projecten, experimenten of proeftuinen vitale landbouw onderzoeken we of uitbreiding bomen, houtwallen, voedselbossen en agroforestry meegenomen kan worden. In de weidevogelgebieden zijn de mogelijkheden beperkt, maar erfbeplanting heeft hier wel een grote meerwaarde. Op korte termijn willen we aansluiten bij enkele initiatieven vanuit agrarische natuurverenigingen.
Gezondheid & Luchtkwaliteit
Vanuit gezond en veilig wordt samen met team werklocaties aan het vergroenen van bedrijventerreinen gewerkt. Bomen zijn hier één van de mogelijkheden. Plan boom sluit hierbij aan.
Groen in de stad
De Groene cirkel Groene verstedelijking wordt nu opgestart en bos en bomen is een belangrijk element. Dit raakt ook aan initiatieven als Tiny forests, vergroening bedrijven terreinen en schoolpleinen. Bomen in en rondom de stad zijn ook belangrijk voor klimaatadaptatie (tegen gaan hittestress en het langer vasthouden van regenwater). Het inspiratierapport bouwstenen voor iconsoorten bevat handvatten voor gemeentes om te investeren in natuurmaatregelen (o.a. meer bomen). Zie link naar toelichting en rapport .
Landschapspark Zuidvleugel
<ul style="list-style-type: none"> • Bos is als ambitie meegenomen bij Verkenning Rotte Noord en Bentwoud • Bos ingebracht bij sessie regio Schiezone • Verder verkenningen nog afspraken over maken
Regiodeal en strategische agenda Zuid-Hollandse eilanden & Interbestuurlijk programma Zuid Westelijke delta (en Nationaal Park Delta)
<ul style="list-style-type: none"> • Bos en bomen als ambitie mee nemen bij deze programma's. • Er zijn verschillende initiatieven zoals van ASR (verzekeringsmaatschappij met grond), agrariërs die een klein stukje land willen omzetten in bos, bedrijven die in bos willen investeren, Hoeksch hout, Groene raad op Goeree wil meedenken en we hebben provinciale gronden in deze regio's. • Op Voorne Putten is door het recreatieschap (gemeente en SBB) gewerkt aan een kansenkaart. • Op de andere eilanden willen we een gebiedssessie organiseren om kansen te bespreken, de bosmakelaar te ondersteunen en input te verzamelen vanuit de streek voor de inspiratiekaart.
Nationaal Park Hollandse Duinen
Bos als bufferzone tegen de duinen staat (op initiatief van Dunea) op de lijst van Programma Natuur. Dit ondersteunt ook de ontwikkeling van het Nationaal Park Hollandse duinen. Komende 3 jaar is nog geen uitvoeringsgeld beschikbaar.
Landschapontwikkeling in de Alblasserwaard Vijfheerenlanden (LUD)
In dit gebied wordt een Quicksan voor kansen bos en bomen uitgevoerd. Ook Den Haneker (agrarische Natuurvereniging) wil aan de slag met bomen voor biodiversiteit en van de verduurzaming landbouw.
Natuurnetwerk en Recreatiegebieden
Kansen werken we samen met terreinbeheerders en realisatieprogramma NNN verder uit. Zoals in het groeimodel is toegelicht zijn de mogelijkheden binnen het zeer NNN beperkt.

Pijler 3. Vitaliteit bestaande bossen en bomen

Natura 2000

In het kader van Programma Natuur zijn per gebied maatregelen opgevoerd en deze worden binnen dit programma verder uitgewerkt.

Recreatiegebieden:

De huidige bossen in de recreatiegebieden zijn vanuit bosperspectief heel jong. In het groeimodel Bos- en bomenbeleid en de Startnotitie sport & recreatie zijn een aantal aandachtspunten beschreven ten aanzien van de ontwikkeling en beheer van deze bossen. Op dit moment ontbreekt een provinciaal overzicht van wat waar nodig is voor recreatie en biodiversiteit. Samen met Staatsbosbeheer werken we daarom aan een 'Kaartenatlas'. Deze atlas geeft een helder beeld van de huidige situatie van bossen in recreatiegebieden (0-meting) en de kansen en ambities voor een duurzaam beheer en doorontwikkeling van deze bossen en de baten die dit oplevert.